

Helsingfors/Mariehamn 3.11.2022

Nr 44/22

Hänvisning Ålands lagtings skrivelse
21.9.2022, nr 178/2022.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om ändring och temporär ändring av 5 § landskapslagen om landskapsandelar till kommunerna, antagen av lagtinget 21.9.2022.

Landskapslagens huvudsakliga innehåll

Genom landskapslagen justeras ersättningsgraden för den kostnadsbaserade landskapsandelen för äldreomsorgen under 2022. Den varaktiga ändringen består av att termen "socialvården" i lagens 5 § ersätts med termen "äldreomsorgen".

Lagstiftningsbehörigheten

Landskapet tillkommer enligt 18 § 1 och 4 punkterna i självstyrelselagen för Åland lagstiftningsbehörighet i fråga om landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar samt kommunernas förvaltning.

De ändringar i landskapsandelssystemet som landskapslagen gäller hänför sig till socialvården, som utgör landskapsbehörighet enligt självstyrelselagens 18 § 13 punkt.

Landskapsandelen för äldreomsorgen justeras retroaktivt från och med ingången av år 2022 att gälla temporärt för nämnda år. Det innebär att landskapsregeringens beslut om fastställande av landskapsandelen upphävs och att ett nytt beslut ska fattas så snart lagen har trätt i kraft, vilket även anges i landskapslagens övergångsbestämmelser. Eftersom landskapslagen är till fördel för kommunerna utgör den retroaktiva tillämpningen av landskapslagen enligt Ålandsdelegationens bedömning inte något hinder för landskapslagens ikraftträdande.

Ikraftträdelsebestämmelsen i landskapslagen bemyndigar landskapsregeringen att med stöd av 20 § 3 mom. i självstyrelselagen bestämma när landskapslagen helt eller delvis ska träda i kraft. Enligt nämnda lagrum kan lagtinget bemyndiga landskapsregeringen att bestämma att en landskapslag helt eller delvis ska träda i kraft redan innan republikens president har fattat beslut om utövande av sin vetorätt om ett anslag i landskapets budget förutsätter att en landskapslag stiftas och det finns särskilda skäl för att landskapslagen ska träda i kraft snabbt. Det är således fråga om ett undantagsförfarande som förutsätter särskilda skäl.

Ålandsdelegationen konstaterar att medel för denna förhöjning intagits under moment 41500 i Ålands landskapsregerings förslag till tredje tilläggsbudget för år 2022. I förslaget till tilläggsbudget anges att landskapsregeringen avser att avge ett lagförslag om ändring av landskapslagen om landskapsandelar till kommunerna vilket överlämnas till lagtinget i samband med tilläggsbudgeten med avsikt att lagen kan sättas i kraft på de grunder som anges i 20 § 3 mom. i självstyrelselagen.

I landskapsregeringens lagförslag nr 26/2021-2022 bekräftas att förslaget sammanhänger med landskapsregeringens förslag till tredje tilläggsbudget för 2022 och är avsett att behandlas tillsammans med det. Det är angeläget att kommunerna får ta del av den höjda landskapsandelen under innevarande finansår. Enligt lagförslaget är det därför viktigt att den föreslagna lagen träder i kraft så snart som möjligt, så att landskapsandelen för äldreomsorgen för 2022 kan fastställas enligt de ändrade bestämmelserna och betalas ut till kommunerna under innevarande år.

Med beaktande av ovanstående anser Ålandsdelegationen att förutsättningarna i självstyrelselagens 20 § 3 mom. formellt uppfylls, varför ikraftträdelsebestämmelsen inte föranleder anmärkning från delegationens sida.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen finner att landskapslagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Dahlén, Lampi, Leino-Sandberg och Siitari.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare